

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філософії та суспільних наук
Навчальний рік 2024/2025

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«Медичний Харків в персоналіях»

(назва освітнього компоненту)

Вибірковий освітній компонент

Форма здобуття освіти очна

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 224 «Технології медичної діагностики та лікування»,
(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація 224.01 Лабораторна діагностика

Освітньо-професійна програма «Лабораторна діагностика»

Другого магістерського рівня вищої освіти

Курс II

Силабус освітнього компоненту
розглянуто на засіданні кафедри
філософії

Протокол від
“27” серпня 2024 року №1

Завідувачка кафедри

_____ К.І. Карпенко
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем загальної та
природничо-наукової підготовки

Протокол від
“30” серпня 2024 року №1

Голова

_____ М.С. Мирошніченко
(підпис) (прізвище та ініціали)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Чернуха Олександр Васильович, доцент, кандидат історичних наук

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

- Демочко Ганна Леонідівна, доцент, кандидат історичних наук,
hl.demochko@knu.edu.ua
- Чернуха Олександр Васильович, доцент, кандидат історичних наук,
ov.chernukha@knu.edu.ua
- Троценко Олексій Володимирович, старший викладач,
ov.trotsenko@knu.edu.ua

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше)

Історія України, культурологія, медичний Харків в персоналіях.

Контактний телефон (057)707-73-37

Консультації відповідно до графіка, розміщеного на інформаційному стенді кафедри.

Локація:

Пр. Науки, 4, м. Харків, Харківський національний медичний університет, Головний корпус, 3 поверх, кафедра філософії та суспільних наук

ВСТУП

Силабус освітнього компоненту «Медичний Харків в персоналіях» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Лабораторна діагностика» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), фахівців другого (магістерського рівня) рівня, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності – 224 Технології медичної діагностики та лікування (денна форма навчання).

Опис освітнього компоненту (анотація). Вивчення та конструктивний аналіз медичної персоналії дає змогу не лише осмислити цілісну картину історико-медичного процесу Харкова та України в цілому, а й відкрити новий зміст, нові грані раніше досліджених наукових явищ та феноменів, дозволяє розширити та поглибити ареал вітчизняної медичної думки у діяхронічному вимірі. Розгляд життєдіяльності, професійної (лікарської) та наукової спадщини представників медицини Харкова в контексті історичної епохи нині виступає популярним інструментом дослідження та реконструкції феноменів і фактів історичної науки.

Предметом вивчення освітнього компоненту є систематизація, аналіз й узагальнення історико-медичних досліджень, присвячених медичній персоналії з метою виявлення методологічних основ, провідних тенденцій і форм презентації наукової біографії вітчизняних медиків-практиків та вчених-теоретиків в історичній ретроспективі.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення освітнього компоненту пов'язане зі знаннями освітніх компонентів, які викладаються на I курсі: «Педагогіка та мистецтво викладання у вищій школі», «Соціологія медицини», та курсів за вибором: «Медицина і художня культура», та на 2-му курсі «Соціальна медицина».

Пререквізити. «Медичний Харків в персоналіях» предметно інтегрується з освітніми компонентами, які забезпечують подальшу гуманітарну підготовку здобувачів вищої освіти : «Педагогіка та мистецтво викладання у вищій школі», «Соціологія медицини», та курсів за вибором: «Медицина і художня культура», на першому курсі, «Історія України в глобальному вимірі», та ін.

Постреквізити. «Медичний Харків в персоналіях» предметно інтегрується з освітніми компонентами, які забезпечують подальшу гуманітарну підготовку здобувачів вищої освіти курсами за вибором: «Соціальна медицина», «Медичне право. Професійна етика та деонтологія» та ін.

Посилання на сторінку освітнього компоненту в MOODLE:

<https://distance.knmu.edu.ua/login/index.php>

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

1.1. Головною метою вивчення інтегрованого курсу «Медичний Харків в персоналіях» – це сформувати у здобувачів вищої освіти поглиблених знань про медиків, науковців, які працювали та працюють в Харкові та складають основу медичної еліти міста.

1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компоненту є сформувати

комунікативні навички, розвивати лідерські здібності, навчатися брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, розв'язувати педагогічні ситуації та конфлікти, вміти працювати в команді, управляти своїм часом, логічно і системно мислити, мати креативні підходи до вирішення завдання.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітній компонент (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачами вищої освіти компетентностей:

інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми під час професійної діяльності в сфері лабораторної медицини або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог, з метою комплексної оцінки морфологічного та функціонального стану органів і систем пацієнтів; встановлення лабораторного діагнозу, проведення санітарно-гігієнічної експертизи.

загальні:

- ЗК03 – Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;
- ЗК05 – Здатність вчитись і оволодівати сучасними знаннями
- ЗК06 – Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК07 – Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК08 – Здатність працювати автономно.
- ЗК09 – Здатність працювати в команді;

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних програмних результатів навчання:

- ПРН 3 – Володіти та застосовувати знання та уміння із загальної та професійної підготовки при вирішенні спеціалізованих завдань.
- ПРН 7 – демонструвати поглиблення базових знань за допомогою самоосвіти, демонструвати уміння представити і оцінити власний досвід та аналізувати й застосовувати досвід колег, демонструвати здатність обміну досвідом з іншими спеціалістами.

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачам вищої освіти наступних соціальних навичок (Soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проектів, ажурна пилка), конфлікт-менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи), тайм-менеджмент (реалізується через: метод проектів, робота в групах, тренінги), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проектів, метод самопрезентації).

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компонента	
		денна форма навчання -	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: 224 «Технології медичної діагностики та лікування»	Рік підготовки:	
		2-й	-
		Семестр	
		1-й	-
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 45 самостійної роботи здобувача вищої освіти – 75	Освітньо-кваліфікаційний рівень: II магістерський ОПП «Лабораторна діагностика»	Лекції	
		12 год.	-
		Практичні, семінарські	
		33 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		75 год.	-
Індивідуальні завдання:			
-			
Вид контролю: поточний, залік			

2.1 Опис дисципліни

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Лікарі – представники медичної науки за імперської доби у місті Харкові (початок XVIII – 1916 р.).	3	Вступна, оглядова, проблемна, бінарна
2	Персоналії медиків Харкова на поч. 1920-х – 1945 рр.	3	Оглядова, проблемна, бінарна
3	Медики Харкова у післявоєнний період (1945-1991 рр.)	3	Оглядова, проблемна, бінарна

4	Медична еліта Харкова часів незалежності.	3	Оглядова, проблемна, бінарна, завершальна
Всього лекційних годин		12	

2.2.2 Семінарські заняття не передбачені

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Лікарі – представники медичної науки за імперської доби у місті Харкові (початок XVIII – 1916 р.).	8	проблемне навчання, ділові ігри, «мозковий штурм», робота в групах,	Усне опитування, тестове опитування в системі MOODLE
2	Персоналії медиків Харкова на поч. 1920-х – 1945 рр.	8	розвивальне навчання, різнорівневе навчання, евристичні	
3	Медики Харкова у післявоєнний період (1945-1991 рр.).	9	бесіди, дискусії та дебати, презентаційний метод, метод	
4	Медична еліта Харкова часів незалежності.	8	проектного навчання, організація екскурсій до музеїв та на виставки	
Всього годин самостійної роботи здобувача вищої освіти		33		

2.2.4. Лабораторні заняття не передбачені

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Лікарі – представники медичної науки за імперської доби у місті Харкові (початок XVIII – 1916 р.).	19	проблемне навчання, робота в групах, розвивальне	Усне опитування, тестове опитування в системі MOODLE,
2	Персоналії медиків	19	навчання,	

	Харкова на поч. 1920-х – 1945 рр.		різномірне навчання, презентаційний метод, метод проектного навчання	участь у наукових конференціях
3	Медики Харкова у післявоєнний період (1945-1991 рр.)	19		
4	Медична еліта Харкова часів незалежності	18		
Всього годин самостійної роботи здобувача вищої освіти		75		

Методи навчання. На лекціях і семінарських заняттях рекомендується використовувати такі педагогічні методи: проблемного навчання, ділові ігри, «мозковий штурм», робота в групах, розвивальне навчання, різномірне навчання (з урахуванням можливостей сильних і слабких здобувачів вищої освіти), евристичні бесіди, дискусії та дебати, презентаційний метод (підготовка здобувачем вищої освіти доповіді-презентації), метод проектного навчання (підготовка здобувачем вищої освіти самостійного дослідження), організація екскурсій до музеїв та на виставки.

Методи контролю (наводяться лише ті, що використовуються під час викладання освітнього компоненту):

Поточний контроль. У ході поточного контролю використовуються методи індивідуального та фронтального опитування, письмове тестування, написання творчих робіт (есеї, рецензія, огляд, власне висловлювання), метод мікрофону, розв'язання проблемних завдань, робота з джерелами і науковою літературою, перегляд фільмів з подальшим обговоренням, робота в групах, перевірочні контрольні роботи.

Підсумковий контроль здійснюється на останньому занятті у формі підсумкового заняття, що включає контроль усіх видів підготовки, передбачених програмою освітнього компоненту. За результатами навчальної діяльності виставляється залік за двобальною шкалою «зараховано» – «не зараховано». Також виставляється оцінка за традиційною шкалою.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі [«Інструкція з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ»](#) (табл. 2).

Таблиця 2

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131

4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

Максимальна сума балів за курс складає 200 балів, мінімально прийнятна для отримання заліку – 120 балів.

3.2. Питання до заліку:

1. Кадрове забезпечення медико-санітарної частини Харкова до Великих реформ 60-70-х років XIX ст. Медичні кадри в пореформеному Харкові.
2. Медична освіта. Імператорський Харківський університет як центр медичної освіти. Жіночий медичний інститут як другий центр медичної освіти.
3. Зародження, становлення і представники основних медичних наукових шкіл. А.Г. Подрез, В.А. Франковський, В.П. Бобін, В.П. Крилов, В.Ф. Грубе, В.Я. Данилевський, Д.Ф. Лямбль, І.К. Зарубін, І.Л. Лазаревич, І.М. Оболенський, І.Я. Платонов, Л.Л. Гіршман, М.О. Молохов, М.П. Трінклер, П.І. Шатілов, С.М. Ігумнов, Ю.Р. Пенський.
4. Персоналії медиків Харкова на поч. 1920-х – 1945 рр. Соціальне становище та умови праці медиків.
5. Харківський медичний інститут міжвоєнного часу.
6. Розвиток інших наукових медичних шкіл. Анатомічна школа: В.П. Воробйов та Р.Д. Синельников. Ортопедо-травматологічна школа та внесок М.І. Ситенка. Піонер трансплантології – Ю.Ю. Вороний. Видатні український патофізіолог Д.О. Альперн. С.І. Канторович – фундатор комунальної гігієни. Зародження та становлення судово-медичної експертизи під керівництвом М.С. Бокаріуса. Інститут судово-медичних експертиз. О.В. Мельников та його внесок у вчення про злоякісні пухлини. Вчення І.К. Платонова та його внесок у вітчизняну психіатрію. «Репресована медицина» - І.В. Попандопуло, С.І. Златогоров, С.І.

- Канторович. О.В. Палладін – засновник вітчизняної школи біохіміків.
7. Харківські медики в роки Другої світової війни.
  8. Харківський медичний інститут у 1945-1991 рр. Найвідоміші наукові школи та їх досягнення.
  9. Кадрове забезпечення міста лікарями.
  10. «Справа лікарів».
  11. Видатні постаті медицини післявоєнного Харкова. В.М. Коган-Ясний та його внесок в ендокринологію. О. Й. Гейманович. Харківський період діяльності О.О. Шалімова. В.С. Топузов – представник хірургічної школи. В.І. Шаповал та розвиток урології в Харкові. Наукова школа Л.Т. Малої та діяльність Інституту терапії АМН УРСР. Акушерсько-гінекологічна школа Харкова. В.І. Грищенко та його внесок у науку. В.Т. Зайцев як організатор швидкої та невідкладної допомоги в Харкові.
  12. Від ХМІ до ХНМУ: історія поступу вищої медичної освіти. Основні наукові школи на сучасному етапі розвитку.
  13. Видатні представники – вихованці Харківського медичного вишу. Внесок А.Я. Циганенка в мікробіологію. Медична генетика та О.Я. Гречаніна. Наукові розробки харківських хірургів. В.В. Бойко, В.І. Лупальцов, М.І. Пилипенко, О.М. Біловол. Педіатрична школа Харкова.

3.3. Контрольні питання до практичних занять

Тема 1.

1. Кадрове забезпечення медико-санітарної частини Харкова до Великих реформ 60-70-х років XIX ст.
2. Медичні кадри в пореформеному Харкові.
3. Представники основних наукових шкіл.
4. Медична освіта. Імператорський Харківський університет як центр медичної освіти.
5. Жіночий медичний інститут як другий центр медичної освіти.
6. Зародження та становлення медичних наукових шкіл. А.Г. Подрез, В.А. Франковський, В.П. Бобін, В.П. Крилов, В.Ф. Грубе, В.Я. Данилевський, Д.Ф. Лямбль, І.К. Зарубін, І.Л. Лазаревич, І.М. Оболенський, І.Я. Платонов, Л.Л. Гіршман, М.О. Молохов, М.П. Трінклер, П.І. Шатілов, С.М. Ігумнов, Ю.Р. Пенський.

Тема 2.

1. Соціальне становище та умови праці медиків.
2. Харківський медичний інститут як «ковальня» медичних кадрів.
3. Анатомічна школа: В.П. Воробйов та Р.Д. Синельников.
4. Ортопедо-травматологічна школа та внесок М.І. Ситенка.
5. Піонер трансплантології – Ю.Ю. Вороний.
6. Видатний український патофізіолог Д.О. Альперн.
7. Розвиток інших наукових медичних шкіл.
8. С.І. Канторович – фундатор комунальної гігієни.

9. Зародження та становлення судово-медичної експертизи під керівництвом М.С. Бокаріуса. Інститут судово-медичних експертиз.
10. О.В. Мельников та його внесок у вчення про злоякісні пухлини.
11. Вчення І.К. Платонова та його внесок у вітчизняну психіатрію.
12. «Репресована медицина» – І.В. Попандопуло, С.І. Златогоров, С.І. Канторович.
13. Харківська хірургічна школа.
14. Харківські медики в роки Другої світової війни.

Тема 3.

1. Харківський медичний інститут у 1945-1991 рр. Найвідоміші наукові школи та їх досягнення.
2. Кадрове забезпечення міста лікарями.
3. «Справа лікарів».
4. В.М. Коган-Ясний та його внесок в ендокринологію.
5. О. Й. Гейманович. Харківський період діяльності О.О. Шалімова.
6. В.С. Топузов – представник хірургічної школи.
7. В.І. Шаповал та розвиток урології в Харкові.
8. Наукова школа Л.Т. Малої та діяльність Інституту терапії АМН УРСР.
9. Акушерсько-гінекологічна школа Харкова. В.І. Грищенко та його внесок у науку.
10. В.Т. Зайцев як організатор швидкої та невідкладної допомоги в Харкові.
11. О.В. Палладін – засновник вітчизняної школи біохіміків.

Тема 4.

1. Від ХМІ до ХНМУ: історія поступу вищої медичної освіти.
2. Основні наукові школи на сучасному етапі розвитку.
3. Видатні представники – вихованці Харківського медичного вишу.
4. Внесок А.Я. Циганенка в мікробіологію.
5. Урологічний напрям під керівництвом проф. В.М. Лісового.
6. Медична генетика та О.Я. Гречаніна.
7. Наукові розробки харківських хірургів. В.В. Бойко, В.І. Лупальцов, М.І. Пилипенко, О.М. Біловол.
8. Педіатрична школа Харкова.

3.4. Індивідуальні завдання формуються відповідно до контенту наукових конференцій, який щорічно затверджується планом роботи кафедри суспільних наук. Специфіка індивідуальних завдань для здобувачів вищої освіти погоджується з викладачем. Відповідно до [«Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ»](#) здобувач вищої освіти може підвищити оцінку шляхом виконання індивідуальних завдань (участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями тощо), що в разі успіху додає до 10 балів як заохочення.

3.5. Правила оскарження оцінки

Якщо здобувач вищої освіти не задоволений результатами оцінювання його навчальної діяльності і виявив бажання оскаржити оцінку з предмету, він має право звернутися до керівництва кафедри та/або декана відповідного факультету з проханням провести повторне оцінювання його знань. Якщо вимоги здобувача вищої освіти мають під собою підстави, кафедрою/деканатом створюється спеціальна комісія для проведення повторного оцінювання.

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Вимоги освітнього компоненту

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю і вчасно, якщо у здобувачів вищої освіти виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач надасть на першому практичному занятті.

Під час навчального процесу важливо дотримуватися таких правил:

- повага до колег;
- толерантність до інших та їхнього досвіду;
- сприйнятливості і неупередженості;
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента;
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів;
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів вищої освіти очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Відвідування занять та поведінка

Очікується, що здобувачі вищої освіти відвідуватимуть всі лекційні та семінарські заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри).

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття.

заборонено:

- їсти (за винятком осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність інших людей;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, стелі, засмічувати приміщення і території);

- галасувати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і коридорах під час занять.

Використання електронних пристроїв

Використання електронних пристроїв у навчальному процесі допускається без обмежень за винятком тих випадків, які можуть перешкодити процедурі об'єктивного оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами

Проведення навчального процесу здійснюється з урахуванням вимог сучасного українського законодавства відносно осіб з особливими освітніми потребами та регулюється нормативними документами університету.

Рекомендації щодо успішного складання освітнього компоненту

У процесі підготовки до практичних занять здобувачам вищої освіти необхідно опрацювати матеріали допоміжної літератури. Вітається активна участь під час обговорення в аудиторії, здобувачі вищої освіти мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати.

Заохочення та стягнення

Відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу у ХНМУ» здобувач вищої освіти може підвищити оцінку за модуль шляхом виконання індивідуальних завдань (участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями тощо), що в разі успіху додає до 10 балів як заохочення.

Техніка безпеки

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Кожен здобувач вищої освіти повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Порядок інформування про зміни у силабусі

Про можливі зміни в силабусі буде повідомлено на сторінці кафедри офіційного сайту ХНМУ і в кафедральній директорії системи MOODLE, а також через відповідний деканат.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Одним з елементів академічної культури, що їх прищеплює університет, є розуміння здобувачем вищої освіти недопустимості будь-яких запозичень без належних посилань. Враховуючи це, головним завданням викладачів є формування у здобувачів вищої освіти навичок самостійної роботи, інтересу до навчання та суспільно значущих цінностей. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницький пошук.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Булах С.М., Харченко В.В. Медицина в Україні. Книга 3. Випуск 2. Медична біографістика. Друга половина XIX–початок XX століття. Літери Т–Я. Київ: ФОП Коляда О.П., 2021.

2. Демочко Г.Л. Сучасний стан методології та історіографії медичних персоналій: харківський вимір / Ганна Демочко // *Красзнавство*. — 2021. — № 1/2. — С. 66-80.
3. Історія в історіях: харківська вища медична школа у спогадах, документах і фотографіях / редкол. : В. М. Лісовий (гол. ред.), В. А. Капустник (заст. гол. ред.), І. В. Летік (відп. секр.) [та ін.] ; за заг. ред. В. М. Лісового та Ж. М. Перцевої. — Харків : ХНМУ, 2015. — 552 с. : фото.
4. Альков В. Яків Якович Трутовський (1867–1914): доля лікаря та його клініки / Володимир Альков // *Красзнавство*. — 2019. — № 3. — С. 223-236.
5. Робак І. Ю. Харківська охорона здоров'я в післявоєнний період (1945-1991 рр.) / І. Ю. Робак, В. Г. Ільїн. - Харків : Колегіум, 2018. - 344 с.
6. Робак І.Ю. Охорона здоров'я у першій столиці радянської України (1919-1934 рр.) : [монографія] / І.Ю. Робак, Г.Л. Демочко. - Х.: Колегіум, 2012. - 260 с. (іл. 14 с.)
7. Скарбниця Харківської медицини. Постаті : біографічний довідник / за заг. ред. В. М. Лісового. — Харків : ХНМУ, 2015. — 128 с. : фото.
8. Харківщина: енциклопед. слов./ Харків. облрада; Харків. облдержадмін.; ред. рада: С.І. Чернов, В.С. Бакіров, М.І. Тітов та ін.; редкол.: С.І. Посохов (голова), К.В. Астахова, С.М. Куделко та ін. — Харків: Золоті сторінки, 2014. — 440 с.

Додаткова

1. Альков В. А. Образ лікаря в свідомості селянина XVIII–початку ХХ ст. (на прикладі Харківської губернії) / В. А. Альков // Проблема людини у соціально-гуманітарному та медичному дискурсах : матеріали міжвузівської науково-практичної конференції з міжнародною участю, Харків, 31 березня 2016 / ХНМУ. — Харків : ХНМУ, 2016. — С. 20–22.
2. Киричок І. В. Наукова спадщина І.І. Мечникова у фондї рідкісних та цінних видань університетської бібліотеки [доповідь] / І. В. Киричок, Т. В. Костюкевич // Історичні, економічні, соціально-філософські та освітні аспекти розвитку охорони здоров'я : матеріали IV міжнародної наукової інтернет-конференції, на пошану ректора ХНМУ, члена-кореспондента НАМН України, професора В.М. Лісового (до 60-річчя від дня народження), Харків, 1-8 листопада 2016 р. / [редкол. : І. Ю. Робак, Г. Л. Демочко] ; Харківський національний медичний університет. — Харків: Колегіум, 2016. — С. 28–33.
3. Лісовий В.М. Юрій Юрійович Вороний / В.М. Лісовий, Ж.М. Перцева // Юрій Юрійович Вороний – піонер вітчизняної трансплантології: статті, документи, фотографії / під заг. ред. В.М. Лісового. — Х.: ХНМУ, 2011. — С. 10-14.
4. Робак І. Ю. Вища медична школа Харкова – найстаріша в Україні / І. Ю. Робак // *Східноєвропейський журнал внутрішньої та сімейної медицини*. — 2019. — № 1. — С. 57–60.
5. Робак І. Ю. Володимир Фавр як епідеміолог / І. Ю. Робак // *Епідеміологічні*

- дослідження в клінічній та профілактичній медицині: досягнення та перспективи : матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 210-й річниці Харківського національного медичного університету та 85-річчю кафедри епідеміології, Харків, 12–13 березня 2015 р. / під ред. Т. О. Чумаченко. – Харків, 2015. – С. 197–200.
6. Робак І. Ю. Гіршман Леонард Леопольдович / І. Ю. Робак // Харківщина : енциклопедичний словник / ред. рада: С. І. Чернов, В. С. Бакіров, М. І. Титов [та ін.] ; редкол.: С. І. Посохов [та ін.] ; Харківська облрада, Харківська облдержадміністрація. – Харків : Золоті сторінки, 2015. - С. 86.
  7. Робак І. Ю. До питання національної ідентифікації видатного харківського хірурга Броніслава Пржевальського / І. Ю. Робак, Г. Л. Демочко // Духовна культура України перед викликами часу : збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (16 квітня 2019 р., м. Харків). – Харків : НЮУ ім. Я. Мудрого, 2019. – С. 46–48.
  8. Робак І. Ю. Доктор Й. С. Сицяно: харківський медик і революціонер-терорист / І. Ю. Робак // Історична спадщина та сучасні аспекти забезпечення громадського здоров'я в Україні : матеріали науково-практичної конференції з нагоди 140-річчя від дня народження С. А. Томіліна (1877–1952), видатного соціал-гігієніста та демографа, завідувача кафедри соціальної гігієни Харківського медичного інституту (м. Харків, 25 жовт. 2017 р.). – Харків, 2017. – С. 42–44.
  9. Робак І. Ю. Малая Любов Трохимівна / І. Ю. Робак // Харківщина : енциклопедичний словник / ред. рада: С. І. Чернов, В. С. Бакіров, М. І. Титов [та ін.] ; редкол.: С. І. Посохов [та ін.] ; Харківська облрада, Харківська облдержадміністрація. – Харків : Золоті сторінки, 2015. - С. 220.
  10. Робак І. Ю. Становлення вищої медичної школи Харкова в дорадянську добу (до 210-річчя Харківського національного медичного університету) / І. Ю. Робак // Rocznik Polsko-Ukrainski. – Chestochowa, 2015. - Т. 16. - С. 207-219.
  11. Робак І. Ю. Трінклер Микола Петрович / І. Ю. Робак // Харківщина : енциклопедичний словник / ред. рада: С. І. Чернов, В. С. Бакіров, М. І. Титов [та ін.] ; редкол.: С. І. Посохов [та ін.] ; Харківська облрада, Харківська облдержадміністрація. – Харків : Золоті сторінки, 2015. - С. 367.
  12. Робак І. Ю. Франковський Владислав Андрійович / І. Ю. Робак // Харківщина : енциклопедичний словник / ред. рада: С. І. Чернов, В. С. Бакіров, М. І. Титов [та ін.] ; редкол.: С. І. Посохов [та ін.] ; Харківська облрада, Харківська облдержадміністрація. – Харків : Золоті сторінки, 2015. - С. 385-386.
  13. Робак І. Ю. Харківський період життя та діяльності Олександра Васильовича Мельникова / І. Ю. Робак, Г. Л. Демочко // Історичні записки : збірник наукових праць. – Вип. 38. – Луганськ, 2014. – С. 177-187.
  14. Робак І. Ю. Шалімов Олександр Олексійович / І. Ю. Робак // Харківщина : енциклопедичний словник / ред. рада: С. І. Чернов, В. С. Бакіров, М. І. Титов [та ін.] ; редкол.: С. І. Посохов [та ін.] ; Харківська облрада, Харківська облдержадміністрація. – Харків : Золоті сторінки, 2015. - С. 421.

15. Роба́к І.Ю. Володимир Фавр - видатний харківський маляріолог та гігієніст / І.Ю. Роба́к // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» : збірник наукових праць. Серія «Історія науки і техніки». – Харків, 2015. - № 70 (1043). - С. 16-20.
16. Роба́к І.Ю. Життєвий шлях і наукова спадщина М.С. Бока́ріуса: історіографія дослідження / І.Ю. Роба́к, О.В. Семененко // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» : збірник наукових праць. Серія «Історія науки і техніки». – Харків, 2015. - № 70 (1043). - С. 43-48.
17. Роба́к І.Ю. Організація охорони здоров'я в Харкові за імперської доби (початок XVIII ст.–1916 р.): монографія / І.Ю. Роба́к. - Х. : ХДМУ, 2007. - 346 с. (іл. 24 с.)

6. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. ХНМУ. Репозитарій. <http://repo.knmu.edu.ua>
2. Харківський інститут судово-медичних експертиз імені Засл. проф.. М.С. Бока́ріуса <http://www.hniise.gov.ua/13887-storya.html>
3. Наукове товариство імені Т.Г. Шевченка <https://ntsh.org/content/yaroslav-ganitkevich-pro-stanovlennya-ukrayinskoyi-istoriyi-medicini>
4. Державна установа «Інститут медичної радіології ім. С.П. Григор'єва Національної академії медичних наук України» <http://medradiologia.org.ua/index.php?id=42>
5. Дистанційна освіта: <https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5332>

7. КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk